

Suomen Pankin toiminta.

Rahan arvo ja ulkomaiset suhteet.

Vuonna 1945 tapahtuneiden suurten korotusten jälkeen ei kertomusvuonna katsottu asianhaaran vaativan ulkomaisten valuuttojen kurssien muuttamista. Tärkeimpien valuuttojen kurssit pysyivät koko vuoden 1946 sillä tasolla, jolle ne syksyllä 1945 olivat kohonneet; siten dollarin kurssi jatkuvasti oli mk 136:—, punnan kurssi mk 547:— ja Sveitsin frangin kurssi mk 31:75. Sitä vastoin jouduttiin heinäkuun 13 päivänä korottamaan Ruotsin kruunun kurssia, joka siihen saakka oli ollut mk 32:30, mk:aan 37:90, kun Ruotsi välttyäkseen ulkomailla tapahtuvasta hintainnoususta katsoi tarpeelliseksi alentaa muiden maiden valuuttojen kurseja, so. korottaa oman rahansa ulkomaista arvoa. Sen lisäksi tapahtui eräitä pieniä kurssinmuutoksia, jotka nekin olivat seurausta asianomaisen maan eivätkä Suomen Pankin toimenpiteistä. Niinpä Ranskan frangin kurssi helmikuun 19 päivänä aleni mk:sta 1:15 mk:aan 1:14 ja Norjan kruunun kurssi toukokuun 28 päivänä mk:sta 27:50 mk:aan 27:45. Ne erityiset clearing-kurssit, joista on sovittu eräiden maiden kanssa, pysyivät koko kertomusvuoden ajan muuttumattomina.

Koska vienti ja tuonti eivät vielä olleet vapaita, vaan luvansaannista riippuvaiset, enimmäkseen kauppasopimuksiin perustuvat, ja koska valuuttakauppa ja vekselikurssien muodostuminen niinkään useimmissa maissa oli sidottu, ei edellä mainituista seikoista vielä voi tehdä sitä johtopäätöstä, että markan arvo suhteessa muiden maiden rahan arvoon kertomusvuonna todella olisi pysynyt muuttumattomana. Päinvastoin täytyy todeta, että hinnat ja palkat Suomessa viimekin vuonna kohosivat melkoisesti, kun taas tärkeimmissä länsimaissa on välttytty nousevasta liikkeestä tai ainakin saatu se supistumaan vähempään kuin täällä, onpa havaittavissa eräitä merkkejä

hintojen laskemisesta. Nämä tosiasiat viittaavat siihen, että markan tosiasiallinen ulkomainen arvo viimekin vuoden aikana huononi.

Ulkomaisten kauppasuhteiden vilkastuessa, ja kun tuontitarve välttämättömiinkin tarkoituksiin oli suuri, ylitti ulkomaisten valuuttojen kysyntä huomattavasti niiden tarjonnan, vaikka tämäkin lisääntyi toisaalta viennin jälleen päästessä vauhtiin, toisaalta ulkomailta saatujen luottojen johdosta. Tästä syystä Suomen Pankki talvella möi ulkomaille suurimman osan kultavarastoaan, joten sen kirjattu arvo aleni 387 milj. markasta vuoden 1945 päättyessä vain 2 miljoonaa kertomusvuoden lopussa.

Pankin saatavat ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta vaihtelivat melkoisesti vuoden varrella sen mukaan, milloin suuria maksuja suoritettiin ulkomaille ja toisaalta milloin viennistä ja luotoista kertyi valuuttoja. Valuuttavarasto oli kertomusvuoden alkaessa 1,283 milj. markkaa, saavutti helmikuun 8 päivänä vuoden korkeimman määrän, 2,021 milj. markkaa, painui toukokuun 23 päivänä 236 miljoonaan, mutta vahvistui jälleen syyspuolella nousten 1,915 miljoonaan kertomusvuoden viimeisenä päivänä. Lisäys vuoden alkuun verrattuna oli siten 632 milj. markkaa eli 49 %. Ulkomaisen kaupan vilkastuessa Suomen Pankin salkussa olevien ulkomaisten vekselien määrä kertomusvuoden aikana on huomattavasti lisääntynyt, nimittäin 72 miljoonasta 175 milj. markkaan.

Velkapuolella esiintyy kaksi ulkomaista tiliä. Näistä ulkomaisten tilinpitäjien markkamääräiset saatavat edustavat verraten pientä velkaa, jonka määrä kasvoi 141 miljoonasta vuoden 1945 lopussa 185 miljoonaan kertomusvuoden päättyessä. Toinen, suurempi tili osoittaa ulkomaisille selvitystileille merkittyjen velkojen ja saatavien saldoa, joka kertomusvuoden alkaessa oli 2,803 miljoonaa ja sen päättyessä 7,414 milj. markkaa, mikä summa tarkoittaa Suo-

men kansantalouden selvitystileillä olevaa velkasaldoa eikä Suomen Pankin omaa velkaa. Tämä huomattavan suuri lisäys johtui siitä, että kertomusvuoden varrella tälle tilille merkittiin Neuvostoliitolle siirrettyjä Saksan valtion ja Saksan kansalaisten entisiä saatavia Suomesta yhteensä 4,639 milj. markan arvosta. Ilman tätä siirtoa, joka ei merkinnyt uutta velkaa, olisi selvitystilin saldo pienentynyt 2,775 milj. markkaan.

Luotonanto.

Suomen Pankin luotonannossa jatkuu edellisinä vuosina vallinnut noususuunta erittäin voimakkaasti, kunnes vuoden viimeisinä kuukausina tapahtui käänne. Kokonaisluotonanto nousi 22,397 milj. markasta edellisen vuoden päättyessä aina 33,298 miljoonaan syyskuun 23 päivänä, mutta painui sitten 29,409 milj. markkaan vuoden viimeisenä päivänä. Kokonaislisäys oli siten 7,012 milj. markkaa eli 31 %, kun lisäys vuonna 1945 oli ollut vain 2,422 milj. markkaa vastaten 12 %. Keskuspankin luotonannon lisäys oli luonnollinen seuraus rahamarkkinoita vallitsevasta kireydestä ja johtui pääasiallisesti kahdesta syystä, toisaalta pankin suoranaisten luotonannon kasvusta talouselämälle, toisaalta luotonannosta luottolaitoksille. Aina syyskuuhun saakka sitäpaitsi valtion luotonantarve voimakkaasti vaikutti samaan suuntaan, mutta loppuvuodesta valtio huomattavasti saattoi lyhentää velkaansa keskuspankille, niinkuin edempänä osoitetaan, aiheuttaen siten kokonaisluotonannon supistumisen.

Suomen Pankin luotonanto omille asiakkaille lisääntyi kertomusvuonna 3,797 milj. markasta 9,031 miljoonaan, so. enemmän kuin kaksinkertaiseksi eli 138 %. Syynä oli pääasiallisesti talouselämän vilkastuminen sekä kustannusten lisääntyminen palkkojen ja hintojen nousun seurauksena.

Sen lisäksi keskuspankki välillisesti antoi luottoa talouselämälle tukiessaan liikepankkeja rediskonttauksilla ja muillakin

luotoilla. Kun rahamarkkinat setelinvaihdon johdosta olivat erittäin keveät kertomusvuoden alkaessa, ei tällaista luottoa aluksi lainkaan esiintynyt. Mutta jo helmikuussa rediskontattiin ensimmäiset vekselit Suomen Pankkiin, ja kesäkuun puolivälissä rediskonttausten määrä nousi 3,034 milj. markkaan. Sitten rediskonttauksiset jälleen supistuivat, ja vuoden viimeisenä päivänä niiden määrä oli 2,458 miljoonaa. Tämän ohella luottolaitokset turvautuivat myös hypoteekkilainoihin, joiden määrä kesällä nousi 274 milj. markkaan, mutta lokaussa viimeiset näistä lainoista maksettiin pois.

Jos tarkastaa Suomen Pankin luotonannon jakaantumista lainausmuodon mukaan, havaitsee, että suoraan diskontatut vekselit kertomusvuonna, niinkuin aikaisemminkin, olivat ylivoimaisesti tärkeimmät. Tämän vekselisalkun arvo oli kertomusvuoden alkaessa 22,282 milj. markkaa, saavutti syyskuun 23 päivänä huipun, 31,008 miljoonaa, ja painui vuoden lopussa 26,331 milj. markkaan. Suoraan diskontattujen vekselien määrä oli siten kertomusvuoden aikana lisääntynyt 4,049 milj. markkaa eli 18 %, kun lisäys edellisenä vuonna oli ollut vain 2,426 milj. eli 12 %.

Hypoteekkilainojen määrä pysyi, kun äsken mainitut luottolaitoksille myönnetty hypoteekkiluotot jätetään syrjään, aivan vaatimattomana kohoten 38 milj. markasta vuoden 1945 päättyessä 64 miljoonaan kertomusvuoden lopussa. Tuntuvasti voimakkaampi oli kassakreditivien lisääntyminen. Kertomusvuoden alkaessa näiltä tileiltä oli nostettu vain 77 milj. markkaa, mutta vuoden varrella, kun uusiakin tällaisia luottoja myönnettiin, tileiltä nostettu määrä kasvoi nousten 673 miljoonaan joulukuun 7 päivänä. Vuoden viimeisenä päivänä käytetty kassakreditiviluotto määrältään oli 556 milj. markkaa eli runsaasti seitsemän kertaa niin suuri kuin vuotta aikaisemmin.

Suomen Pankin luotonannon eri lajien kuukautisia vaihteluita vuonna 1946 valaisevat seuraavan asetelman lukusarjat.

Suomen Pankin kotimainen luotonanto vuonna 1946.

Kuukauden lopussa	Valtion vekselit milj. mk	Muut vekselit milj. mk	Hypoteekki- lainat milj. mk	Kassakre- ditiivit milj. mk	Redis- konttaukset milj. mk	Muut luotot luotto- laitoksille milj. mk	Yhteensä milj. mk
1945							
Joulukuu	18,600	3,682	38	77	—	—	22,397
1946							
Tammikuu	17,950	3,874	38	289	—	—	22,151
Helmikuu	16,450	4,106	38	453	625	122	21,794
Maaliskuu	18,150	4,737	53	422	949	122	24,433
Huhtikuu	19,550	5,434	53	336	934	122	26,429
Toukokuu	21,750	5,944	53	376	2,481	122	30,726
Kesäkuu	22,500	6,221	53	360	2,874	274	32,282
Heinäkuu	23,900	6,484	53	480	1,646	274	32,837
Elokuu	23,500	6,597	22	486	2,156	159	32,920
Syyskuu	24,300	6,517	22	494	1,679	30	33,042
Lokakuu	23,520	6,832	22	423	1,048	—	31,845
Marraskuu	20,370	7,256	62	665	1,959	—	30,312
Joulukuu	17,920	8,411	64	556	2,458	—	29,409

Suomen Pankin suoraan talouselämälle antaman luoton jakaantumista eri alojen kesken valaisee seuraava asetelma, jossa on esitetty suhdelukuja vuosilta 1941—1946 kunkin vuoden viimeisenä päivänä vallinneen tilan mukaan. Niinkuin näistä

lukusarjoista näkyy, on kauppaliikkeiden ja „muiden” osuus keskuspankin luotonannosta lisääntynyt vienti- ja kotimarkkinateollisuuden osuuden rinnalla, vaikka jälkimmäisillekin tuotantoaloille myönnetty diskonttoluotto on suuresti kasvanut.

	31/12 1941	31/12 1942	31/12 1943	31/12 1944	31/12 1945	31/12 1946
Vientiteollisuus	89.30	73.76	63.35	61.19	67.72	54.79
Kotimarkkinateollisuus	10.43	22.07	29.20	20.06	30.52	27.42
Kauppaliikkeet	0.24	4.02	7.37	0.02	1.49	6.01
Muut	0.03	0.15	0.08	18.73	0.27	11.78

Korkomäärät.

Kesäkuussa Suomen Pankki korotti eräitä luotonannossaan soveltamia korkoja. Siitä alkaen on kassakreditivien korko ollut 4½ % ja hypoteekkilainojen 5 %. Alin diskonttokorko, jota sovelletaan diskontattaessa puhtaita tavaravekseleitä, joiden maksupäivään ei ole kolmea kuukautta pitempää aikaa, on edelleen 4 %, niinkuin se on ollut joulukuun 3 päivästä 1934, mutta kaikkien muiden vekselien diskonttaamisessa ja vekseleitä uudistettaessa sovelletaan 5 %:n korkoa.

Setelistö.

Vuoden vaihteessa 1945—1946 suoritettu setelinvaihto oli jo etukäteen, kun tieto sen suunnittelusta levisi yleisön tietoon, aiheuttanut setelien virtaamista luottolaitosten tileille ja liikkeessä olevan setelimäärän nopeata supistumista 18,872 milj. markasta

elokuussa 1945 13,598 miljoonaan vuoden vaihteessa. Setelinvaihto suoritettiin siten, että 5,000, 1,000 ja 500 markan setelit vaihtohetkenä menettivät puolet arvostaan maksuvälineinä; niiden toinen puoli kävi vain väliaikaisesta kuitista valtiolle annettavasta pakkolainasta. Vanhojen setelien toinenkin puoli menetti maksuvälineluonteensa helmikuun 16 päivänä 1946, ja niiden vaihto oli suoritettava ennen saman kuun päättymistä; maaliskuun 16 päivään mennessä oli myös 100 markan ja sitä pienemmät setelit vaihdettava uusiin kuitenkin niin, että niiden kohdalla ei otettu pakkolainaa valtiolle. Setelinvaihto liittyi renkaana eräiden muiden toimenpiteiden sarjaan, joilla pyrittiin osaksi eräisiin rahapolitiittisiin päämääriin, lähinnä liiallisen ostovoiman sitoamiseen, osaksi eräisiin finanssipoliittisiin tavoitteisiin. Niinkuin ulkomaillakin, joiden esimerkkiä seurattiin tämän toimenpiteen suorittamisessa, pyrittiin samalla sel-

vittämään, paljonko seteleitä oli sotavuosina kulkeutunut ulkomaisiin käsiin tai tuhoutunut, ja poistamaan edellisten mahdollinen käyttö. Kun suuret setelit tammikuun 1 päivänä olivat menettäneet puolet arvostaan, aleni liikkeessä oleva, maksuvälineiksi kelpaava setelistö 7,952 milj. markkaan. Näin supistunut setelistö ei tietenkään riittänyt tyydyttämään maksuvälineiden tarvetta, kun hinnat, palkat ja maksutavat pysyivät entisellään. Kaikki ne, jotka setelinvaihdon pelosta olivat vieneet rahansa luottolaitoksiin, kiirehtivät nostamaan ne tileiltään lisätäkseen taas käteisvarojaan. Samaten ne laitokset, ennen kaikkea valtion kassat ja luottolaitokset, jotka laki vapautti pakkolainan antamisesta hallussaan olevien suurten setelien kohdalla, vaihtoivat heti setelinsä uusiin; tällöin liikkeessä olevien setelien määrä lisääntyi summalla, joka vastasi niiden hallussa olleiden suurten setelien puolta arvoa ja mikä kaikkiaan oli 2,376 milj. markkaa. Näistä syistä setelistö, niinkuin ennakolta oli odotettukin, nopeasti jälleen lisääntyi, tammikuun lopussa jo 12,980 milj. markkaan.¹⁾ Huhtikuun loppuun mennessä setelistö oli kohonnut 18,107 milj. markkaan, joten jo lähestyttiin edellisen vuoden huippulukua. Siten tapahtui kuitenkin tavanmukainen kausikäänne, ja setelistö supistui jonkin verran

kohotukseen kuitenkin syksyllä uudestaan. Huippu saavutettiin lokakuun lopussa, jolloin setelistö nousi 19,667 milj. markkaan. Vuoden viimeisinä viikkoina setelistö jälleen pieneni. Siten seteleitä kertomusvuoden päättyessä oli liikkeessä 18,233 milj. markan arvosta eli 4,635 miljoonaa enemmän kuin vuotta aikaisemmin ja 2,576 miljoonaa enemmän kuin vuoden 1944 päättyessä.

Setelistön nopea nousu entiselle tasolle vaatii selvitystä kysymykseen, mikä oli setelinvaihdon todellinen tulos. Finanssipoliittisesti setelinvaihto merkitsi valtiolle osaksi noin 3 miljardin markan halpakorkoista lainaa, osaksi 423 milj. markan tuloa esittämättä jääneiden setelien kohdalla, josta summasta kuitenkin on vähennettävä setelinvaihdon aiheuttamat kustannukset. Tämän toimenpiteen rahanarvopoliittista merkitystä ei yhtä yksinkertaisesti voida esittää. Ilmeistä kuitenkin on, että sen kautta ostokykyä jossain määrin voitiin rajoittaa ja että setelistö sitä ilman olisi tuntuvasti suurempi kuin se nyt on.

Samalla kuin setelistö, myös sellaisten varojen määrä, joita vastaan Suomen Pankki ohjesääntönsä mukaisesti on oikeutettu antamaan seteleitä, lisääntyi huomattavasti kertomusvuoden varrella. Tätä kehitystä valaisee seuraava asetelma.

	31/12 1945 milj. mk	31/3 1946 milj. mk	30/6 1946 milj. mk	30/9 1946 milj. mk	31/12 1946 milj. mk
Kultakassa	386.7	152.0	1.5	1.5	2.4
Ulkomaiset kirjeenvaihtajat	1,283.1	1,215.9	847.8	1,585.8	1,914.6
Ulkomaiset vekselit	72.0	89.2	98.1	129.2	174.9
Ulkomaan setelit ja korko- liput	9.6	9.0	9.3	12.2	14.2
Kotimaiset vekselit	22,282.3	23,835.8	31,595.0	32,496.4	28,789.5
Yhteensä	24,033.7	25,301.9	32,551.7	34,225.1	30,895.6

Niinkuin yllä olevasta näkyy, setelinantoon oikeuttavien varojen määrä lisääntyi voimakkaasti varsinkin toisen ja kolmannen neljänneksen aikana, mutta supistui melkoisesti vuoden viimeisellä neljänneksellä. Kehityksen määräsivät ensisijaisesti kotimaisten vekselien salkun vaihtelut. Kaik-

kiaan setelinantoon oikeuttavien varojen määrä kertomusvuoden aikana lisääntyi 24,034 milj. markasta 30,896 miljoonaan. Lisäys, joka siten oli 6,862 milj. markkaa vastaten lähes 29 %, johtui, paitsi juuri mainitusta kotimaisten vekselien salkun paisumisesta, osaksi myös valuuttavaraston ja ulkomaisten vekselien karttumisesta, kun sitä vastoin kultakassan väheneminen vaikutti päinvastaiseen suuntaan.

Setelikate oli kolko kertomusvuoden ajan runsas vaihdellen sangen suppeissa rajoissa. Vuoden 1945 päättyessä setelikate oli

¹⁾ Nämä luvut eroavat Suomen Pankin tila-ilmoituksissa esitetyistä setelimääristä, koska jälkimmäisiin sisältyi vielä vaihtamatta olevat setelien oikeat puoliskot. Kesäkuuhun asti tila ilmoituksissa sitäpaitsi otettiin huomioon vaihdettaviksi esittämättä jääneet setelit.

115.5 % kaikista vaadittaessa maksettavista sitoumuksista. Vuoden varrella tämä suhdeluku hiukan aleni ollen sen päättyessä 108.6 %. Vielä runsaampi setelikate oli verrattuna liikkeessä olevaan setelimäärään. Kertomusvuoden alkaessa setelikate, noustuaan edellisen vuoden jälkipuoliskolla rinnan setelistön supistumisen kanssa, oli 176.8 % liikkeessä olevasta setelimäärästä. Setelistön jälleen käydessä runsaammaksi vuoden 1946 alkukuukausina tämä suhdeluku aleni painuen 143.4 %:iin toukokuun alussa, mutta sitten se taas nousi saavutuksen vuoden huipun, 192.1 %, elokuun alkupuolella. Vuoden päättyessä puheena oleva suhdeluku oli 169.5 %, so. hiukan alempi kuin vuotta aikaisemmin.

Käyttämätön setelinanto-oikeus eli seteli-reservi pysyi koko kertomusvuoden ajan sillä korkealla tasolla, jolle se oli kohonnut edellisenä vuonna. Vuoden 1945 päättyessä seteli-reservi oli 5,018 milj. markkaa, mutta painui heti alemmaksi saavuttaen alimman määränsä, 3,855 miljoonaa, helmikuun 15 päivänä, noustaksensa sitten jälleen neljän ja puolen miljardin paikkeille. Syksyllä seteli-reservi oli runsaampi nousten loka-kuun alussa 5,264 miljoonaa, mutta vuoden viimeisinä viikkoina se jälleen supistui ollen 4,245 miljoonaa uuteen vuoteen siirryttyessä. — Verrattuna setelinanto-oikeuteen samaten kuin vaadittaessa maksettavien sitoumusten summaan seteli-reservi oli erittäin runsas kertomusvuoden alkaessa, mutta alkoi jo tammikuussa painua ja pysytteli koko vuoden vähän alemmalla tasolla. Seteli-reservi oli näet vuoden alkaessa 19.4 %, mutta sen päättyessä 13.0 % setelinanto-oikeudesta, kun taas vastaava suhde vaadittaessa maksettaviin sitoumuksiin oli 24.1 ja 14.9 %.

Täsmällisemmän kuvan Suomen Pankin setelinanto-oikeudesta ja sen käyttämisestä saa seuraavasta asetelmasta, jossa tiloja kertomusvuoden alkaessa ja päättyessä on verrattu toisiinsa.

Setelinanto-oikeus:

	31/12 1945 milj. mk	31/12 1946 milj. mk
Kultakassa ja ulkomaiset valuutat	1,669.8	1,917.0
Lain 13/12 1939 mukaan	22,363.9	28,978.6
Ohjesäännön 6 §:n mukaan	1,800.0	1,800.0
Setelinanto-oikeus	25,833.7	32,695.6

Käytetty määrä:

	31/12 1945 milj. mk	31/12 1946 milj. mk
Liikkeessä olevat setelit	13,597.7	18,232.8
Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	6,944.5	9,816.4
Myönnettyistä kassakrediitteistä nostamatta oleva määrä	273.9	401.2
Käytetty setelinanto-oikeus	20,816.1	28,450.4

Setelinantoreservi:

Käytettävissä oleva	5,017.6	4,245.2
Käytetty määrä ja reservi	25,833.7	32,695.6

Pankin suhde valtioon.

Kun valtion varsinaiset tulot eivät riittäneet menojen peittämiseen ja rahamarkkinat olivat kireät, niin että luottolaitokset eivät uudistaneet vanhoja valtion vekseleitä, saati diskontanneet uusia, valtio viimekin vuonna samaten kuin kaikkina edellisinäkin vuosina aina joulusta 1939 alkaen joutui käyttämään luottoa keskuspankista. Kertomusvuoden alkaessa valtion vekseleitä oli diskontattu Suomen Pankkiin 18,600 milj. markan arvosta. Tammi—helmikuussa tämä luottomäärä aleni 16,150 miljoonaa, mutta sitten se jälleen alkoi kasvaa nousten aina 24,500 miljoonaa syyskuun 23 päivänä. Vuoden loppukuukausina valtion taas onnistui lyhentää vekseliluottoaan, niin että se kertomusvuoden päättyessä oli 17,920 miljoonaa eli 680 miljoonaa pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Niinkuin edellisinäkin vuosina valtio sitäpaitsi ajoittain, vaikka ei niin yleisesti, ylitti pano- ja ottotiliään Suomen Pankissa, kun taas toisin ajoin tälle tilille kertyi melkoisia määriä valtion saatavia. Suurin tilinylitys, 619 milj. markkaa, kirjattiin helmikuun 15 päivänä, ja tällä tilillä olevien varojen määrä saavutti huippunsa, 1,007 miljoonaa, viikkoa aikaisemmin. Jos puheena olevalla tilillä olevien velkojen ja varojen määrät otetaan huomioon, havaitaan, että valtion nettovelka Suomen Pankille kertomusvuoden alkaessa oli 18,451 milj. markkaa ja sen päättyessä 17,322 miljoonaa. Valtion nettovelka väheni siten 1,129 milj. markkaa eli 6 %, mikä ansaitsee huomiota, koska tämä oli ensimmäinen tämäsuoventainen kehitys sotien alettua.

Niinkuin aikaisemminkin, jo paljon ennen sotia, Suomen Pankilla oli hallussaan

pienehkö määrä valtion obligaatioita, mutta tätä ei ole katsottu luotonannoksi valtiolle vaan eräänlaiseksi pankin varojen sijoitukseksi. Kertomusvuoden alkaessa pankin hallussa oli valtion obligaatioita 396 milj. markan arvosta; sen päättyessä tämä arvo oli alentunut 316 miljoonaa.

Ulkomaiset selvitystilät.

Ulkomainen selvitysliike, joka vuonna 1945 oli sangen vähäistä, vilkastui kertomusvuonna huomattavasti saavuttamatta kuitenkaan aikaisempaa tasoaan, varsinkin kun ottaa huomioon rahan arvon alenemisen. Selvitystileiltä suoritettiin näet viejille ynnä muille kertomusvuonna 8,658 milj. markkaa vastaten vain 1,176 miljoonaa vuonna 1945 mutta 9,994 ja 12,148 miljoonaa sitä edellisinä vuosina. Kertomusvuoden vilkastuminen johtui pääasiallisesti Neuvostoliittoon, Tanskaan, Norjaan ja Sveitsiin kohdistuneen liikkeen laajenemisesta. Neuvostoliiton kanssa tehtiin vuonna 1946 kaksi uutta kauppasopimusta, joissa myös sovittiin maksujen suorittamisesta; Puolan ja Turkin kanssa tehtiin uudet sopimukset, kun taas Tanskan ja Sveitsin sopimuksia muutettiin.

Selvitystileiltä vuonna 1946 ja vertailun vuoksi edellisenä vuonna suoritettujen maksujen jakaantumista maiden mukaan valaisee alla oleva asetelma:

	1945 milj. mk	1946 milj. mk
Belgia	2	14
Bulgaria	5	0
Italia	—	1
Norja	5	460
Portugali	—	0
Puola	—	0
Ranska	1	0
Romania	1	7
Slovakia	1	—
S.N.T. Liitto	549	5,031
Sveitsi	4	186
Tanska	608	2,952
Turkki	0	7
Yhteensä	1,176	8,658

Lisäksi suoritettiin kertomusvuonna palautuksia 195 milj. markkaa vastaten 153 miljoonaa edellisenä vuonna.

Selvitystilien loppusaldo oli, niinkuin edellä on mainittu, vuoden 1946 päättyessä 7,414 milj. markkaa vastaten 2,803 miljoonaa

vuotta aikaisemmin. Jos näistä summista vähennetään Saksan saatavasaldo, havaitaan, että varsinainen kaupallinen selvitystili kertomusvuoden aikana oli vähentynyt 1,747 miljoonasta 1,426 miljoonaan.

Yksityiskompensaatioiden puitteissa suoritettiin kertomusvuonna viejille 57 milj. markkaa, josta 32 miljoonaa Suomen Pankissa pidetyiltä tileiltä. Myös tässäkin selvitystoiminnassa tapahtui laajennusta edellisestä vuodesta.

Rembursit.

Rembursiliike oli vilkkaampaa kuin minään aikaisempaa vuonna. Ulkomaankaupan vähitellen elpyessä ja kauppasuhteiden ulottuessa yhä etäisempiin maihin rembursien käyttö samalla tuli entistä yleisemmäksi. Kun sitäpaitsi sodan mullistusten jälkeen kaupankäynnille oli ominaista entistä suurempi varovaisuus, on ymmärrettävää, että sekä ostajat että myyjät katsoivat rembursien käytön edulliseksi. Rembursien käyttöä lisäsi vielä se, että ulkomaiset luotot huomattavalta osalta järjestettiin rembursiluottoina käytettäväksi. Rahamarkkinoiden kireyttä helpottaakseen Suomen Pankki eräissä tapauksissa on myöntänyt rembursiluottoa osaksi elintärkeiden tuontitavaroiden tuontia varten, osaksi viennin rahoittamiseksi varsinkin kysymyksen ollessa Etelä-Amerikkaan tapahtuvasta viennistä.

Tuontirembursseja avattiin kertomusvuonna kaikkiaan 4,547 määrältään 8,819 milj. markkaa vastaten 3,341 rembursia ja 2,159 milj. markkaa vuonna 1945. Rembursit olivat keskimäärin entistä suurempia osaksi siitä syystä, että rembursipakko oli poistettu 50,000 markkaa pienemmiltä ennakkomaksuilta, osaksi taas siksi, että suoritettiin erinäisiä suuria yhteisostoja. Kertomusvuoden päättyessä avoinna olevien rembursien arvo oli 2,604 milj. markkaa, siihen luettuina erät jäätyneet rembursikatteet. Avoinna olevien rembursien suureen määrään vaikutti toisaalta ns. valmistusrembursien käyttö, tavarain myyjä kun ei suostunut ryhtymään tavaraa edes valmistamaan, ennenkuin hän rembursiin avaamisen kautta oli saanut takeet valmistushinnan saamisesta.

Myös vientirembursseja avattiin kertomusvuonna paljon enemmän kuin edellisenä

vuonna, vaikkakaan ei saavutettu vuosien 1943—1944 tasoa. Avattujen vientiremburssien luku oli 271 vastaten 18 vuonna 1945, mutta 443 ja 517 sitä edellisinä vuosina. Niiden arvo oli, rahan arvon muuttumisen johdosta, suurempi kuin minään aikaisempaa vuonna, nimittäin 914 milj. markkaa, kun se vuonna 1945 oli ollut vain 80 miljoonaa ja vuosina 1944 ja 1943 419 ja 475 milj. markkaa. Avoimena olevien vientiremburssien määrä nousi 145 milj. markkaan.

Pankin tilinpäätös.

Edellä on käsitelty tärkeimpiä niistä kohdista, joissa Suomen Pankin asemassa tapahtui muutoksia kertomusvuoden aikana. Sen lisäksi on tarkastettava pankin omaisuus- ja tulostaseita yksityiskohtaisesti.

O m a i s u u s t a s e .

Suomen Pankin omaisuustaseen tärkeimmät erät kertomusvuoden samaten kuin lähinnä edellisen vuoden päättyessä näkyvät alla olevasta asetelmasta, joka siten antaa yleiskuvan vuoden aikana tapahtuneista muutoksista:

	31/12 1945 milj. mk	31/12 1946 milj. mk
V a r a t :		
Kultakassa	386.7	2.4
Ulkomaiset valuutat ...	1,283.1	1,914.6
Ulkomaiset vekselit	72.0	174.9
Ulkomaanrahan määräiset setelit ja korkoliput	9.6	14.2
Diskonttatut vekselit ...	22,282.3	26,331.4
Rediskonttatut vekselit ..	—	2,458.0
Hypoteekkilainat	37.7	63.6
Kassakreditiivit	77.4	555.9
Suomen rahan määräiset obligaatiot	336.1	256.8
Ulkomaanrahan määräiset obligaatiot	273.2	203.1
Osakkeet	0.0	0.0
Pankkikiinteistöt ja kalusto	32.0	32.0
Eri tilit	435.3	1,479.6
Yhteensä	25,225.4	33,486.5
V e l a t :		
Liikkeessä olevat setelit	13,597.7	18,232.8
Valtion pano- ja ottotili	149.4	598.3
Muiden pano- ja ottotilit	2,684.5	1,480.9
Postivekselit	87.5	134.2

	31/12 1945 milj. mk	31/12 1946 milj. mk
Ulkomaiset tilinpitäjät .	141.4	185.1
Ulkomaiset selvitystililt .	2,802.7	7,413.8
Eri tilit	1,079.1	4.1
Järjestelytilit	1,965.2	2,551.8
Kasvaneet korot	45.1	70.4
Kantarahasto	1,250.0	1,250.0
Vararahasto	1,154.0	1,290.9
Pankkikiinteistöjen ja kaluston arvo	32.0	32.0
Pankin voitto	236.8	242.2
Yhteensä	25,225.4	33,486.5

Varojen puolella ansaitsevat, edellä jo käsiteltyjen tilien ohella, huomiota obligatiovarasto ja „eri tilit”. Suomen rahan määräisten obligatioiden kirjattu arvo aleni osaksi vuoden varrella tapahtuneiden lunastusten takia, osaksi ennen tilinpäätöstä tehdyn arvonalennuksen johdosta yhteensä 79 milj. markkaa. Myös ulkomaanrahan määräisten obligatioiden salkku kutistui huomattavasti vuoden varrella tapahtuneiden arvontojen johdosta, kaikkiaan 70 milj. markkaa.

Huomattavan suuri muutos tapahtui „eri tileillä”, joihin tässä lyhennysasetelmassa on yhdistetty eräitä muitakin tilejä. Lisäys johtui suurelta osalta siitä, että Suomen Pankissa olevien liikepankkien maksuosoitusten määrä nousi 430 milj. markasta vuoden 1945 lopussa 871 miljoonaan kertomusvuoden päättyessä.

Mitä velkojen puoleen tulee, on syytä kiinnittää huomiota pano- ja ottotileillä tapahtuneeseen muutokseen. Muiden kuin valtion pano- ja ottotileillä oleva määrä oli kertomusvuoden alkaessa setelinvaihdon johdosta ennätyksellinen ja supistui heti kertomusvuoden alussa saavuttaen vuoden alimman määrän, 323 milj. markkaa, toukokuun 15 päivänä. Noustuaan sitten taas se kertomusvuoden päättyessä oli 1,204 milj. markkaa pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Valtion pano- ja ottotili vaihteli tavallisuuden mukaan suuresti saavuttaen huipunsa, 1,007 milj. markkaa, helmikuun 8 päivänä ja ollen silloin tällöin tyhjänä. Kertomusvuoden päättyessä se oli 449 miljoonaa suurempi kuin sen alkaessa. — Vielä on viitattava järjestelytilien kasvuun, mikä lähinnä johtui niille kirjatusta varauksista.

Suomen Pankin omat varat lisääntyivät ohjesäännön edellyttämällä tavalla. Kantarahasto pysyi entisellään, mutta vararahasto vahvistui 137 milj. markkaa. Siihen siirrettiin näet puolet vuoden 1945 nettovoittoa, so. mk 118,421,254: 50 sekä sen lisäksi eduskunnan päätöksen nojalla se osa nettovoiton toisesta puoliskosta, joka ylitti valtion tuloarvion merkityn erän, toisin sanoen mk 18,421,254: 50. Kertomusvuoden

päättyessä Suomen Pankin näkyvien omien varojen määrä, nettovoittoa mukaan lukematta, siten oli 2,572.9 milj. markkaa.

T u l o s t a s e .

Suomen Pankin voitto- ja tappiotili vuodelta 1946 näkyy seuraavasta asetelmasta, johon vertailun vuoksi on merkitty myös edellisen vuoden vastaava tase.

	1945 mk	1946 mk
T u l o t :		
Korot kotimaisesta lainausliikkeestä	290,540,423: 95	251,890,649: 80
Korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta	4,921,772: 80	1,271,377: 40
Korot obligaatioista	46,162,635: 85	39,079,873: 35
Osingot	5,259,200: —	5,709,400: —
Agiovoitto	2,637,806: 15	1,906,992: 30
Provisiot	19,973,400: 20	58,744,861: 20
Yhteensä	369,495,238: 95	358,603,154: 05
M e n o t :		
Palkat ja palkkiot	39,621,701: 40	54,637,583: 80
Eläkkeet ja avustukset	1,759,425: —	1,856,290: —
Pankkivaltuusmiesten palkkiot ja kulut ..	257,373: —	274,170: —
Haarakonttorien valvojien palkkiot	252,088: —	253,604: —
Setelien painatus	22,467,386: —	16,019,253: —
Kulut	12,836,173: 95	17,392,708: 70
Poistot	54,487,707: 55	23,700,770: 55
Kaluston tiliarvon alennus	970,875: 05	2,282,904: 50
Pankin voitto	236,842,509: —	242,185,869: 50
Yhteensä	369,495,238: 95	358,603,154: 05

Suomen Pankin kokonaistulot kertomusvuodelta olivat jonkin verran, 10.9 milj. markkaa, pienemmät kuin vuonna 1945, jolloin ne olivat ennätysmääräiset. Tämä väheneminen johtui pääasiallisesti siitä, että korkoja kotimaisesta lainausliikkeestä kirjattiin huomattavasti vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vähennys oli 38.6 milj. markkaa eli 13 %. Todellisuudessa korkotuloja, luonnollisena seurauksena luotonannon voimakkaasta lisääntymisestä, oli melkoista enemmän, mutta katsoen siihen, että rahan arvon alenemisen johdosta Suomen Pankin asema reaalisesti on heikentynyt, on pidetty tarpeellisenä samaten kuin edellisinäkin vuosina siirtää osa korkotuloista varausten tilille. Obligaatiokannan pienenemisen johdosta obligaatioista saadut korkotulot ovat vähentyneet. Samoin ovat vähäinen tulo ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta ja agiovoitto supistuneet. Sen sijaan provisioita on kertynyt lähes kolme kertaa

niin paljon kuin vuonna 1945, mikä pääasiallisesti on seurausta remburssiliikkeen huomattavasta vilkastumisesta.

Menopuolella ovat varsinkin palkat ja palkkiot lisääntyneet, yhteensä 15.0 milj. markkaa eli lähes 38 %. Tämä on toisaalta seurausta nimellispalkkojen kohoamisesta, toisaalta henkilökunnan lisäämisestä, minkä kasvanut työmäärä, mm. setelistön kasvun ja setelien huonontumisen johdosta, on tehnyt tarpeelliseksi. Samoista syistä ovat kulut lisääntyneet tuntuvasti, 4.6 milj. markkaa eli lähes 36 %. Sen sijaan setelien painatukseen on tarvittu vähemmän varoja kuin vuonna 1945, jolloin setelinvaihdon edellyttämä uusi setelikanta oli valmisteilla. Säästö tällä kohtaa oli 6.4 milj. markkaa. Varsinaisten menojen kokonaissumma oli 90.4 milj. markkaa vastaten 77.2 miljoonaa vuonna 1945. Menojen lisäys oli siten 13.2 milj. markkaa vastaten 17 %.

Varsinaisten menojen ohella tulostaseen menopuolella esiintyy poistoja ja arvonalennuksia. Poistoja tehtiin 23.7 milj. markan arvosta eli huomattavasti vähemmän kuin vuonna 1945, jolloin niitä satunnaisista syistä oli tavallista enemmän eli 54.5 milj. markan arvosta. Kertomusvuoden tileissä on poistettu erinäiset pankin taloissa suoritettut lisärakennukset ja korjaustyöt sekä Norjan setelinvaihdon aiheuttama tappio, joka kirjanpidon mukaan oli 3.7 milj. markkaa. Niinikään poistettiin pienehkö summa Budapestin lähetystön Suomen Pankin lukuun tallettamaa Unkarin rahaa, joka Unkarin valloituksen aikana hävisi. Kuten aikaisemmin, poistettiin tileistä myös vuoden varrella hankitut kalustot, koneet ja taideteokset.

Lopputuloksena oli, että Suomen Pankin kirjattu nettovoitto oli 242.2 milj. markkaa, mikä summa oli 5.3 miljoonaa eli runsaasti 2 % suurempi kuin vuonna 1945.

Nettovoiton viimeaikaista kehitystä valaisee seuraava lukusarja:

Vuonna 1941	212.4	milj. markkaa
” 1942	231.0	” ”
” 1943	232.2	” ”
” 1944	222.1	” ”
” 1945	236.8	” ”
” 1946	242,185,869:50	markkaa.

Ohjesäännön mukaan on puolet nettovoitosta, mk 121,092,934:75, siirrettävä pankin vararahastoon, joka siten vuoden 1947 ensimmäisessä viikkotilassa esiintyykin 1,412.0 milj. markan suuruisena. Nettovoiton toisesta puoliskosta on 100.0 milj. markkaa otettu huomioon valtion kuluvan vuoden tuloarviossa. Jäljellä oleva osa, 21.1 milj. markkaa, on siirretty käyttämättömien voittovarojen tilille.

Pankkivaltuusmiehet ehdottavat, että

nämä voittovarat, määrältään 21,092,934 markkaa 75 penniä, siirrettäisiin pankin vararahastoon.

Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita.

Tilintarkastus.

Vuoden 1945 valtiopäivillä valitut tilintarkastajat, kunnallisneuvos Aleksanteri Fränti, maanviljelijä Kaapro Huittinen, maanviljelijä August Kuusisto, kunnallisneuvos Kaapro Moilanen ja taloudenhoitaja August Niemistö, toimittivat viime vuoden helmikuun 18 ja 22 päivän välisenä aikana pankin vuoden 1945 tilintarkastuksen. Tilintarkastajain lausunnon mukaisesti ja pankin ohjesäännön tätä koskevain säännösten nojalla pankkivaltuusmiehet myönsivät johtokunnalle vastuuvapauden pankin hallinnosta vuodelta 1945.

Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus.

Pankkivaltuusmiehet ovat vuoden aikana toimittaneet johtosääntönsä määräämän pankin lainausliikkeen ja muiden sijoitusten sekä valuuttakaupan tarkastuksen seuraavina aikoina: helmikuun 7, huhtikuun 26, kesäkuun 13, elokuun 27, lokakuun 29 ja joulukuun 18 päivänä.

Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastus.

a) Pääkonttorissa.

Johtosääntönsä 6 §:n mukaisesti pankkivaltuusmiehet ovat toimittaneet pääkonttorin kassojen, kassaholvien ja rahastojen sekä laina- ja vakuuskirjain ynnä panttien ja talletusten inventtauksen. Inventtauksessa ei havaittu aihetta muistutuksiin.

b) Haarakonttoreissa.

Pankkivaltuusmiehet ovat valvoneet, että konttorien valvojat ovat inventoineet haarakonttorien käsikassat ja holvit kerran kuukaudessa sekä vekselit, velkakirjat ja pantit vähintään kolmasti vuodessa.

c) Asioimistoissa.

Niinikään pankkivaltuusmiehet ovat valvoneet, että pankin asioimistoja hoitavien

liikepankkien valvojat ovat sopimuksenmukaisesti inventoineet asioimistojen kassavarat kerran kuukaudessa.

Sitäpaitsi on vuoden kuluessa tarkastettu kaikki haarakonttorit.

Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset rahastot.

Pankkivaltuusmiehet ovat hyväksyneet Längmanin ja Rosenbergin rahastojen sekä Elis Holmin hätäapurahaston tilit vuodelta 1945 ja lähettäneet jäljennökset tileistä pankkivaliokunnalle.

Johtokunta.

Pankkivaltuusmiesten esityksestä Tasavalan presidentti nimitti maaliskuun 29 päivänä antamallaan avoimella kirjeellä avoinna olleeseen Suomen Pankin johtokunnan jäsenen virkaan lakitieteen tohtori Urho Kaleva Kekkosen.

Toimiessaan Suomen lähettiläänä Washingtonissa johtokunnan jäsen professori Kalle Teodor Jutila nautti virkavapautta koko kertomusvuoden ajan. Sanotun virkavapauden johdosta toimi johtokunnan apujäsenenä pankkivaltuusmiesten määräyksestä pankin osastonpäällikkö Carl Gustav Sundman.

Kokouksessaan toukokuun 7 päivänä pankkivaltuusmiehet johtokunnan esityksestä vahvistivat johtokunnalle uuden työjärjestyksen.

Uusia kirjeenvaihtajapankkeja.

Johtokunnan esityksestä pankkivaltuusmiehet päättivät kokouksessaan helmikuun 7 päivänä, että Suomen Pankin uusiksi kirjeenvaihtajiksi oli otettava Manufacturers Trust Company, New York, Chemical Bank & Trust Company, New York, ja National Provincial Bank Ltd., Lontoo, jotka olivat ilmoittaneet siihen suostuvansa.

Valtion vekselien diskonttokorko.

Valtionvelan aiheuttamien korkomenojen vähentämiseksi valtiovarainministeriö teki Suomen Pankin johtokunnalle esityksen, että pankin valtiolle myöntämän vekseliluoton korkoa, jonka pankkivaltuusmiehet olivat alentaneet maaliskuun 18 p:stä 1943 lähtien 1½ prosenttiin, alennettaisiin ½ prosentilla. Ottaen huomioon valtion erittäin kireän rahataloudellisen tilan johtokunta katsoi kohtuulliseksi, että tehtyyn esitykseen suostuttaisiin, ja teki asiasta sen mukaisen ehdotuksen pankkivaltuusmiehille. Hyväksyen johtokunnan ehdotuksen pankkivaltuusmiehet päättivät, että Suomen Pankki toukokuun 8 päivästä 1946 toistaiseksi diskontatessaan ja uudistaessaan Suomen valtion asettamia omia vekseleitä, joiden maksupäivään ei ole kolmea kuukautta pitempää aikaa, soveltaa 1 prosentin korkoa.

Kansainvälisen Järjestelypankin myöntämä laina.

Kokouksessaan joulukuun 10 päivänä pankkivaltuusmiehet hyväksyivät johtokunnan esityksen siitä, että Suomen Pankki ottaisi Bank for International Settlementsiltä, Basel, kahdenmiljoonan Sveitsin frangin suuruisen lainan, jonka sanottu pankki oli suostunut myöntämään Suomen Pankille yhden vuoden ajaksi. Lainasta, jonka takaisinmaksu tapahtuu Bank for International Settlementsin valinnan mukaan joko Sveitsin frangeina tai USA:n dollareina, maksetaan korkoa 4 % vuodessa. Koska Suomen Pankki ei katsonut voivansa ottaa sanottua lainaa ilman, että valtio sitoutui vastaamaan sille lainan korosta ja sen hoidosta aiheutuvista kustannuksista sekä mahdollisesta kurssitappiosta, valtioneuvosto päätti pankin johtokunnan esityksestä, että valtio vastaa niistä.

Asioimistojen perustaminen Raumalle ja Savonlinnaan.

Koska rahaliike liikkeessä olevan seteliston kasvun johdosta on huomattavasti laajentunut, osoittautui tarpeelliseksi avata Suomen Pankin asioimistot Rauman ja Savonlinnan kaupungeissa, joissa rahaliike on sängen vilkasta ja joissa Suomen Pankilla ei ennestään ollut haarakonttoria eikä asioimistoa. Tämän johdosta johtokunta teki

pankkivaltuusmiehille esityksen, että sanottuihin kaupunkeihin perustettaisiin pankin asioimistot, joiden toiminta järjestettäisiin siten, että Rauman asioimisto sijoitettaisiin Kansallis-Osake-Pankin sikäläisen haarakonttorin ja Savonlinnan asioimisto O/Y Pohjoismaiden Yhdyspankin viimeksimainitussa kaupungissa sijaitsevan haarakonttorin yhteyteen ja niiden hoidettaviksi sanottujen liikepankkien kanssa tehtävien sopimusten mukaisesti vuotuista korvausta vastaan. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät johtokunnan esityksen vahvistaen samalla asioimistojen tehtäviä ja hoitamistapaa koskevat määräykset. Asioimistojen tehtävät käsittävät vaihtokassan pitämisen sekä Suomen Pankin asettamien postilähetysvekselien ja kaikkien valtion pano- ja ottotililtä maksettaviksi asetettujen shekkien lunastamisen. Asioimistot aloittivat toimintansa kesäkuun 1 päivänä.

Uusien toimien perustaminen.

Ulkomaisen kauppavaihdon ja siihen liittyvien luottosuhteiden sodanjälkeinen laajentuminen sekä vastaava kotimaisen liikelämän vilkastuminen ovat aiheuttaneet, että Suomen Pankin tehtävät ovat entisestään jatkuvasti lisääntyneet ja monipuolistuneet. Tästä on ollut luonnollisena seurauksena, että pankin on ollut lisättävä työvoimaansa ottamalla palvelukseensa ylimääräisiä toimihenkilöitä. Koska suhteettoman suuren ylimääräisen työvoiman pitkäaikainen käyttäminen ei ole pankin toiminnalle edullista ja koska näin ollen on tarpeellista varata pankkityöhön pystyville ja siihen perehtyneille ylimääräisille toimihenkilöille mahdollisuus saada pankin palveluksessa vakinaiset toimet, mikä seikka on myös omansa edistämään pyrkimyksiä pitää virkailijakunnan yleistaso korkeana sekä helpottamaan pystyvän työvoiman saamista jatkuvasti pankin palvelukseen, pankkivaltuusmiehet perustivat johtokunnan esityksestä kertomusvuoden kuluessa pankin pääkonttoriin entisten lisäksi kaksi vanhemman kirjanpitäjän, kaksi ylemmän palkkaluokan nuoremman kirjanpitäjän, kaksi alemman palkkaluokan nuoremman kirjanpitäjän, yhden nuoremman kirjeenvaihtajan, yhden naispuolisen kirjeenvaihtajan, kaksi nuoremman kanslistin, kaksi apulaiskassanhoitajattaren, neljä vanhemman konttoriapu-

laisen, neljä nuoremman konttoriapulaisen, kaksi vanhemman kassa-apulaisen ja neljä nuoremman kassa-apulaisen tointa. Niinkään perustettiin entisten tointen lisäksi Turun konttoriin yksi konttoriapulaisen ja yksi kassa-apulaisen, Oulun konttoriin kaksi kassa-apulaisen, Tampereen konttoriin yksi kamreerin ja kaksi kassa-apulaisen sekä Jyväskylän konttoriin yksi konttorikirjurin toimi. Huomioonottaen pankin taloustieteellisen tutkimuslaitoksen laajentuneet tehtävät pankkivaltuusmiehet myös päättivät johtokunnan esityksestä ottaa pankin palkkaussääntöön yhden uuden tutkimuslaitoksen vanhemman tutkijan toimen. Mainittujen uusien toimien perustamisen lisäksi siirrettiin eräitä entisiä toimia korkeampiin palkkaluokkiin.

Kalliista ajasta johtuvat lisäpalkkiot, ylimääräiset ikä- ja perhelisät sekä ylimääräisten toimihenkilöiden palkkaus.

Elinkustannusten nousun johdosta pankkivaltuusmiehet myönsivät johtokunnan esityksestä kesäkuun 13 päivänä pitämässään kokouksessa käytettäväksi vuoden 1946 aikana kesäkuun 1 päivästä lukien Suomen Pankin vakinaisten ja ylimääräisten toimenhaltijain sekä eläkkeen- ja avustuksen nauttijain kalliinajanlisien korottamiseen yhteensä 5,069,000 markan, pankin vakinaisten ja ylimääräisten toimenhaltijain ylimääräisten perhelisien korottamiseen yhteensä 134,000 markan sekä sanotuille toimenhaltijoille maksettavien ylimääräisten ikälisien suorittamiseen yhteensä 1,152,000 markan suuruiset määrärahat.

Joulukuussa johtokunta teki pankkivaltuusmiehille esityksen, että pankin vakinaisille ja ylimääräisille toimenhaltijoille vuonna 1947 maksettavat kalliinajan- ja kalliinpaikanlisät sekä ylimääräiset perhe- ja ikälisät samaten kuin myös pankin eläkkeen- ja avustuksen nauttijoille suoritettavat kalliinajanlisät pysytettäisiin saman suuruisina kuin ne olivat kertomusvuoden jälkipuoliskolla. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät esityksen ja myönsivät vuoden 1947 aikana kalliinajanlisien suorittamiseen käytettäväksi yhteensä 32,679,000 markan, kalliinpaikanlisien suorittamiseen yhteensä 2,270,000 markan, ylimääräisten perhelisien suorittamiseen yhteensä 760,000 markan ja ylimääräisten ikälisien suorittamiseen yh-

teensä 2,100,000 markan suuruiset määrärahat.

Kokouksessaan joulukuun 18 päivänä pankkivaltuusmiehet johtokunnan esityksestä myönsivät 6,500,000 markkaa käytettäväksi tarpeen mukaan pankin ylimääräisten toimihenkilöiden palkkaamiseen vuonna 1947.

Toimenhaltijain vuosilomat.

Vuonna 1928 pankkivaltuusmiehet olivat pankin johtosäännön 13 §:n nojalla vahvistaneet, että kaikille pankin vakinaisille toimenhaltijoille heidän palvelusvuosistaan riippumatta myönnetään vuosilomaa yksi kuukausi. Koska valtion vakinaiset viran- ja toimenhaltijat, jotka viidentoista palvelusvuoden jälkeen saavat kuuden viikon vuosiloman, ovat tässä suhteessa Suomen Pankin toimenhaltijoita edullisemmassa asemassa, johtokunta teki pankkivaltuusmiehille esityksen mainitun, pankin toimenhaltijain vuosilomia koskevan päätöksen muuttamisesta siten, että kaikille niille Suomen Pankin vakinaisille toimenhaltijoille, joilla kalenterivuoden alkaessa on vähintään viisitoista ikälisään oikeuttavaa palvelusvuotta ja jotka ennen saman vuoden alkua ovat täyttäneet vähintään 55 ikävuotta, myönnettäisiin vuosilomaa kuusi viikkoa, josta ajasta neljä viikkoa toukokuun 1 ja syyskuun 30 päivän välisenä ja kaksi viikkoa seuraavan lokakuun 1 ja huhtikuun 30 päivän välisenä aikana. Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät esityksen maaliskuun 12 päivänä, ja sovellettiin uutta määräystä ensimmäisen kerran kertomusvuoden vuosilomia myönnettäessä.

Myönnetyt eläkkeet ja avustukset.

Pankkivaltuusmiehet ovat kuluneen vuoden aikana myöntäneet viisi eläkesäännön mukaista eläkettä ja kaksi vuotuista avustusta. Näiden yhteinen vuotuinen määrä on 107,616 markkaa.

Joh. Parviaisen Tehtaat O.Y:n osakekannan vaihtaminen Enso-Gutzeit Osakeyhtiön osakkeisiin.

Suomen Pankki on vuodesta 1938 saakka omistanut Säynätsalossa sijaitsevan Joh. Parviaisen Tehtaat O.Y:n osakekannan.

Koska ei ole asianmukaista, että seteli-pankki harjoittaa teollisuutta, johtokunta katsoi nykyisen ajankohdan sopivaksi luovuttaa sanotun, luotonannon johdosta pankin haltuun joutuneen tuotantolaitoksen toisiin käsiin sekä ryhtyi tämän vuoksi neuvottelemaan asiasta Enso-Gutzeit Osakeyhtiön johdon kanssa vaihtaakseen Joh. Parviaisen Tehtaat O. Y:n osakekannan Enso-Gutzeit Osakeyhtiön osakkeisiin. Koska Enso-Gutzeit Osakeyhtiö omistaa Keski-Suomessa laajoja metsäalueita, voi se raaka-ainehankinnoissa hakkauttamalla omia metsiään tyydyttää huomattavan osan Säynätsalossa sijaitsevan vaneritehtaan tarpeista ja muutenkin hoitaa yhtiön puutavaran ostot samoin kuin tuotteiden myynninkin omien elimiensä kautta. Näin ollen on mainittujen näkökohtien perusteella kansantalouden kannalta edullista siirtää Joh. Parviaisen Tehtaat O. Y:n osakkeiden omistus Enso-Gutzeit Osakeyhtiölle.

Enso-Gutzeit Osakeyhtiön hallintoneuvoston hyväksyttyä suunnitellun osakkeiden vaihdon johtokunta teki asiasta pankkivaltuusmiehille esityksen, jonka nämä hyväksyivät joulukuun 18 päivänä pitämässään kokouksessa valtuuttaen samalla johtokunnan ryhtymään vaihdon edellyttämiin käytännöllisiin toimenpiteisiin.

Haarakonttorien valvojat.

Pankin haarakonttorien valvojina ja näiden varamiehinä ovat vuonna 1947 pankkivaltuusmiesten päätöksen nojalla seuraavat henkilöt:

Hämeenlinnan konttori: valvojat kauppaneuvos Anders Gustaf Skogster ja kauppias Johan Verner Fredriksson sekä varamiehet varatuomari Yrjö Jokiranta ja toimitusjohtaja Kaarlo August Noro;

Joensuun konttori: valvojat fil. maisteri Yrjö Antero Kankaanrinta ja asianajaja, varatuomari Mauno Moilanen sekä varamiehet kaupunginjohtaja, fil. maisteri Armo Pyhälä ja kauppaneuvos Juhana Tarma;

Jyväskylän konttori: valvojat johtaja Kaarlo Vilhelm Laitila ja apteekkari Eugen Mansnerus sekä varamiehet lehtori Herman Hämäläinen ja poliisimestari, varatuomari Eino Ilmari Karpio;

Kotkan konttori: valvojat toimitusjohtaja Veikko Aleksander Cajander ja toimitusjohtaja, pormestari Hugo Gustaf Johannes Melart sekä varamiehet kauppaoppilaitoksen rehtori, fil. maisteri Hugo Lennart Wennerstrand ja kaupunginsihteerä, hovi-oikeudenauskultantti Kustaa Ilmari Laaksonen;

Kuopion konttori: valvojat pormestari Alvar Hjalmar Mikael Hurta ja maanviljelysneuvos Niilo Ilmari Jokinen sekä varamiehet oikeusneuvosmies Gunnar Valdemar Hellén ja toimitusjohtaja Pekka Karttunen;

Lahden konttori: valvojat johtaja Väinö Tuompo ja rehtori, fil. maisteri Artturi Aukusti Tähtinen sekä varamiehet kaupunginjohtaja Olavi Ilmari Kajala ja toimitusjohtaja, insinööri Torsten Martin Lindroos;

Mikkelin konttori: valvojat kihlak. tuomari Erkki Veikko Kuokkanen ja kunnallisneuvosmies Otto Kinnunen sekä varamiehet johtaja Walter Pulkkinen ja toimitusjohtaja Asko Savolainen;

Oulun konttori: valvojat toimitusjohtaja Otto Alfons Karhi ja oikeuspormestari Karl Torsten Reinilä sekä varamiehet johtaja Jalmari Kustaa Korkeakivi ja toimitusjohtaja, kauppaneuvos Aarne Toivonen;

Porin konttori: valvojat johtaja Toivo Henrik Rintala ja kaupunginjohtaja, fil. tohtori Frans Vihtori Härmä sekä varamiehet kauppaneuvos Juho Antti Airio ja johtaja Yrjö Nurmi;

Tampereen konttori: valvojat toimitusjohtaja Alpo Pesonen ja oikeuspormestari Lauri Talvia sekä varamiehet toimitusjohtaja, eversti Eric B:son Schauman ja johtaja Lauri Pellas;

Turun konttori: valvojat maaherra Frans Vilho Kytä ja johtaja Juho Heikki Kurkela sekä varamiehet johtaja Aarne Laaksonen ja toimitusjohtaja Väinö Jylhä; sekä

Vaasan konttori: valvojat johtaja Lauri Aleksander Niinioja ja konsuli Johan Alfred Viklund sekä varamiehet johtaja Juho Viljam Vaahtoniemi ja verotarkastaja Toivo Verner Järvilehto.

Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat.

Pankkivaltuusmiehinä toimivat vuonna 1946 eduskunnan valitsijamiesten sanot-

tuun tehtävään valitsevat seuraavat henkilöt:

Pekkala, Mauno, pääjohtaja,
Vesterinen, Vihtori, maanviljelijä,
Leikola, Erkki, professori,
Salmenoja, Pietari, osastonhoitaja,
Leppälä, Juhani, kunnallisneuvos,
Pilppula, J. Erl., kunnallisneuvos,
Manninen, Hugo, kansanedustaja,
Peltonen, Onni, kansanedustaja,
Söderhjelm, Johan Otto, lakitieteen tohtori.

Näistä kolme ensinmainittua muodostivat suppeamman pankkivaltuuston. Puheenjohtajana toimi koko vuoden allekirjoittanut Pekkala ja varapuheenjohtajana allekirjoittanut Vesterinen.

Helsingissä maaliskuun 20 päivänä 1947.

MAUNO PEKKALA.

Vihtori Vesterinen.
Juhani Leppälä.

O. Peltonen.

Erkki Leikola.
J. Erl. Pilppula.

P. Salmenoja.
H. Manninen.
J. O. Söderhjelm.

Esko K. Leinonen.